

Merhaba Genç Dostum. Dünyanın ilk Müslüman kadın mucidi ve gökbilimcisi hakkında bilgi edinmeye varmısın? Meryem El-İcliyeye ama yaptığı usturlaplardan dolayı kendisi "Usturlabi" olarak bilinir.

10. Yüzyılda Halep'te dünyaya dünyaya geldi. Bir usturlab ustasının çıracağı olan babasından eğitim aldı. Öğrendiği bilgiler ile yetinmedi. Bütün mucitler gibi O'da çok meraklı idi. Durmadan gözlem yapıyor ve gökyüzünü inceliyordu. Bu gayreti sayesinde yıldızların uzaklıklarını hesaplamayı başardı.

Ömrü ile sınırlı kalmayacak çalışmalarıyla yüzyıllar sonrasını etkiledi. Mevcut olana yaptığı eklemelerle geliştirdiği usturlab sayesinde yüzyıllarca gökyüzünün rehberi oldu.

Şimdi biraz şaşkınlığını gidermek istiyorum. Merak ettiğin şey, El-İcliyenin geliştirdiği bu usturlab nedir? Usturlab, elinde tutabileceğin kadar küçük bir alet. Gök cisimlerinin yüksekliklerini ölçüp, buradan zaman hesabı yapmayı sağlayan eski bir gözlem aracı. Takvimi, göğü ve yıldızları gösterir. Yön bulma, hesaplama ya da zamanlama aletleridir. Şimdilerde saat, pusula ve uydu cihazları kullanılıyor. Usturlab, insanların ya da gezginlerin kullandığı bir alettir. Kısaca navigasyon aletinin ilk hali usturlab idi diyebiliriz.

Usturlap, nesne ve kelime olarak İslam kültüründe o kadar yerleşmiştir ki, edebi eserlerde bile yer almıştır. Usturlabın konu olarak geçtiği en ilginç ve meşhur edebi eserlerden birisi Binbirgece Hikayeleri olarak bilinen hikaye külliyyatıdır. Bu uzun külliyyatın içinde yer alan bazı hikayelerde bir berber, saç kesmek için en uygun saati (eşref saat) belirlemek için bir usturlap kullanır. Hz. Mevlana, Mesnevi ve Fihi Ma Fihi gibi eserlerinde usturlabı bir metafor (mecaz) olarak kullanır. İnsanı Allah'ın bir usturlabı olarak görür. Nasıl bir usturlap gökyüzünde olup bitenlere işaret ediyorsa, insan da Rabbine işaret eder. Nasıl bir usturlap, bir manavın elinde hiç bir

anlam ifade etmeyecekse, aynı şekilde insan kendini tanımadıkça asla Rabbinin tanıyamayacağı iddia edilmektedir.

Meryem İcliyeye, günümüzde saat, pusula, navigasyon cihazları başta olmak üzere; zaman, mesafe ölçümüne yarayan ve astronomik hesaplarda kullanılan pek çok cihazın atası olan Usturlab'ı geliştirerek çağlar aşan bir bilim insanı olduğunu gösterdi. Yaptığı usturlab ile gök cisimlerinin yüksekliğini ölçmeyi başardı. İcliyeye, usturlaba eklediği yeni özellikler ile dikkatleri üzerine çekti. İlk Müslüman kadın mucidi ve gökbilimcisinin en büyük destekçisi ise zamanın Abbasi Halifesi idi.

Meryem Usturlabi, günümüzden bin yıl önce Ortaçağ denilen zamanda yaşamış. Kendine bir meslek edinmekle kalmayıp, uzmanlaşmış bir bilim insanıdır.

Evet, Sevgili Genç Dostum, bilmemiz gereken çok şey var. Öğrenmek için önce merak etmek gerekiyor. Belki sende bir ürün geliştirebilirsin? Hem neden olmasın?

Araştırmacı ve yayınlamacı olmaya devam!!

Usturlab yeni icat edilen bir şey değildi. Ancak namaz vakilerinin hatasız şekilde hesaplanması gerektiğinden İslam Medeniyeti daha karmaşık aletler geliştirmiştir

1 Meryem Usturlabi'nin bilim tarihinde yer almasını sağlayan özelliği hangisidir?

- a. İlk Müslüman kadın vali olması
- b. İlk Müslüman kadın mucit ve gökbilimci olması
- c. İlk Müslüman kadın denizci olması
- d. İlk robotu yapıp, çalıştırması

2 Meryem Usturlabi, usturlab yapmayı kimden öğrenmiştir?

- a. Öğretmeninden
- b. İnternetten
- c. Ustasından
- d. Babasından

3 El-İcliyne'nin yaşadığı dönemdeki en büyük destekçisi kimdi?

- a. Ailesi ve yakın çevresi
- b. Dönemin Abbasî Halifesi
- c. Endülüs Astronomi Kurumu
- d. Sicilya İslam Emirliği

4 Usturlab, hangi amaçlar için kullanılan bir aletti?

- a. Takvim ve zamanı ayarlama
- b. Konum belirleme
- c. Yön bulma, zamanlama ve hesaplama
- d. Karmaşık cebir işlemleri yapma

5 Usturlap, nesne ve kelime olarak İslam kültüründe o kadar yerleşmiştir ki, edebi eserlerde bile yer almıştır.

Aşağıdaki eserlerden hangisi yukarıda bahsedilen edebi eserlerden değildir?

- a. Binbir Gece Masalları
- b. Fihi Ma Fihi
- c. Kutadgu Bilig
- d. Mesnevi

6 El-İcliyne'nin usturlab ile ilgili nasıl bir çalışması olmuştur?

- a. Ürünü geliştirmiştir
- b. Kendi adını vermiştir
- c. Ürün ile gözlem yapmıştır
- d. Ürünün patentini almıştır

7 Usturlabi günümüzde kullanılan hangi âletin atası olarak kabul edebiliriz?

- a. Pusula
- b. Navigasyon
- c. Uydu cihazı
- d. Akıllı telefon

İş oluş , hareket bildiren ve "-mek,-mak," mastar ekini alan sözcüklere fiil denir.

8 Yukarıda verilen bilgiye göre aşağıdaki sözcüklerin hangisi fiildir?

- a. Masa
- b. Ağız
- c. Say
- d. Kâğıt

Elif Naz

"Öğretmenimi can kulağı ile"

9 Elif Naz'ın cümlesi devam eden bir eylemi bildir-mesi için "...." yere aşağıdaki fiillerden hangisi gelmelidir?

- a. dinledik
- b. dinliyorum
- c. dinledim
- d. dinleyeceğim

10 Aşağıda altı çizili sözcüklerden hangisi fiildir?

- a. Benim babam bir tane
- b. Serdar zor soru sordu.
- c. Kokladığımız çiçek güldü.
- d. Boyuna yağıp duruyor yağmur.

11 "Beş gün önce buradan"

Yukarıdaki cümledeki boşluğu hangi fiil getirilmesi gerekir?

- a. uyuyorum
- b. yürüdüm
- c. izleyeceğiz
- d. yedi

12 Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi fiil değildir?

- a. Kardeşlerimi çok severim.
- b. Gamze'nin en sevdiği sayı yedi.
- c. Sessizce dışarıya çıktık.
- d. Helikopter piste indi.

